

LILIOM ✱

Meghalt Surányi Gyula hintáslegény, akiről Molnár Ferenc világhírű szindarabjának hőst mintázta

Megsárgultak a városligeti fák, az enyhe ősz szél rázza az öreg törzsek koronáját s mint az aranyeső, hullanak a halott levelek.

Ezt az édes-szomorú évszakot ugylátszik nem akarta megvárni az öreg hintáslegény, Surányi Gyula: *tlköltözött a jobbik világba*. Nem siratta meg senki, mint ahogy csak kevesen szomorkodnak azon, ha hullani kezdenek a levelek. Csak azt veszik észre az emberek, hogy lombtalanokká lettek a fák.

Ilyen részvétlenül vitték el a népligeti bódéból Surányi Gyulát, az öreg hintáslegényt, akinek létezéséről csak kevesen tudtak. A körhintáért és a hajóhintáért rajongó gyermekek kérlelték néha, ha a tiz fillérből hiányzott egy krajcár, *engedje fel őket a tündéri csilingelő lovakra, vagy a tükrös hintóba*.

Pedig világhírű ember volt ez az öreg, őshaju, hatvan éves hintáslegény, ismerték Európában, épugy, mint az Ujvilágban, sőt a Csepdes-óceánban fekvő szigeteken is. Mert

Ő volt a Liliom.

Milliók könnyezték meg életének szomorú történetét, száz és száz forró színházi estén ünnepelték a szerzőt, aki elleste a furcsa lelkű Surányi életének egy-egy mozzanatát és abból alkotta meg világhírű drámáját, a Liliomot. Mert Surányi Gyula volt Molnár Ferenc Liliomának a főalakja. Róla mintázta hőst a kitünő író és így lett a népligeti hintáslegény az öt világrészek jó ismerőse. Most, hogy a Liliom a felhőlépcsőn felment az égbe, azt sem tudták, hogy *kicsoda*. Egyszerű kis hivatalos akta lett abból, hogy *Surányi Gyula hintáslegény a Népligetben hirtelen összeesett és a kórházba szállítása után pár napra meghalt*.

A Népligetben, régi emlékek nyomán

Liliom nős volt. Hatvan éves korában halt meg. Most, hogy halálával a népligeti mutatványos tér egy híres figurával szegényebb lett, még egyszer felkutatjuk a helyeket, ahol járt, ahol élt a világhírű, kéktrikós, domboru mellkasú hintáslegény.

A Népligetben öt-hat hajóhinta van, ezeknek egyikén teljesített szolgálatot huszonöt éve már Liliom. Fiatalságát akarjuk megismerni, Koller Gusztáv színigazgatóhoz fordulunk tehát, akinek édesapja ezelőtt harminc évvel építette a népligeti cirkuszt. Most jubilált az öreg, de nem emlékszik arra, hogy nála valaha is dolgozott volna Surányi nevű hintáslegény. Vissza kell térnünk a Népligetbe, ahol már cseng-bong az élet, keresni egy embert, aki felvilágosítást tud adni a Liliom magánéletére vonatkozólag. Néhány kérdés, máris megmutatják azt a helyet, ahol Surányi életének utolsó napjait töltötte.

Az öreg hintáslegény Silberstein Zsigmondnál, a legöregebb mutatványosnál dolgozott. Évtizedekig állott szolgálatában, ebből a legtöbb évet a legnagyobb egyetértésben töltötték el, csak két évvel ezelőtt támadtak nézeteltérések a tulajdonos és alkalmazottja között, mert Surányi nem akart

továbbra megmaradni gazdájánál. Az öreg racionalizálta az üzemet — az elektromosság korszakában élünk — és áttért a villangüzemre, ringlispielet épített az öreg hajóhinta helyén. A régi Liliom-romantika halálát jelentette ez a többleerős villanymotorra kapcsolt ördögös masina. *Liliom nem szerette, beleszédült az örök kavargásba*. Fenn szeretett járni, a magasban, a hajóhintán.

Néha, amikor elfogták az emlékezők, felszállt a kis vascsónakba és az öreg hintáslegény vad lendületben szállodogált az ég és föld között, rémitette a báméskodó cselédeket. *Sokszor megtapsolták, amikor az őshaju, mosolygóarcu, öreg legény kilépett a hajóhintából*.

Barocaldi idején...

A Liliom pályafutása a Városligetből indult el. A Millenium esztendejében a vurstli híres, nagy igazgatójánál, az olasz származású Barocaldinál dolgozott Surányi, akkor még nem volt meg a mai mutatványos tér fából épített cirkusza, a Széchenyi-fürdő helyén hatalmas poros telek terült el, ott taposolták meg a büszke fejtartású fehér paripákat. A Surányi-gyerek ott perselyezett, szedte a néződíjat a bámuló pesti polgároktól. *Ezért a munkájáért potya nézője lehetett a csodálatos előadásoknak*.

Amikor a Városligetet rendezték és a mutatványosok részére kijelölték a mai vurstlit, Barocaldi igazgató felépítette cirkuszát és itt már mint piroshús, aranyujtásos diszruhás szolga állott a cirkusz bejáratánál büszkén, nagy körültekintéssel szedve a jegyeket, *nehogy valaki fizetés nélkül bejusson a nézőtérre*.

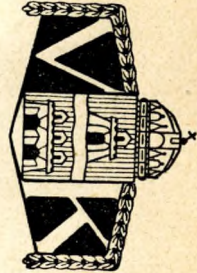
A szive vitte el

Imádták a ligetet. Amikor rossz idők jártak és az igazgató megvált hűséges alkalmazottjától, ott maradt a ligetben, hintáslegény lett belőle. Társainak sokszor büszkén mesélt arról, hogy *a híres Molnár Ferenc sokszor beszélgetett vele és ő szolgáltatta az adatokat azokról a legendás időről, amikor még csak egy-két bódé állott a Városligetnek ezen a területén*.

Amikor a Vigszínházban előadásra került a Liliom, Surányi Gyula a karzatról nézte végig Csontos Gyula nagyszerű alakítását, magára ismert a figurában, szinte úgy érezte, hogy ő beszél, hogy az ő szívével érez és szeret a színpadi Liliom. *Azóta rajta is maradt ez az elnevezés*.

Pár hónappal ezelőtt betegség lepte meg. Munka közben hirtelen érzett a szívéhez kapott. Éles, hasító fájdalmat érzett a mellében. *De dolgoznia kellett tovább, mindaddig, amíg össze nem rogyott a körhinta mellett*. Mentők vitték a kórházba, ahol megállapították, hogy súlyos szívbaja van. Csak néhány napig élt a csendes, nyugalmas, fehér kórteremben, aztán kiszenvedett.

A vurstli lakói temették el a Liliomot, a gyermekország mesevilágának szereplőit, a törpéket és az óriásokat feketébe öltözve kísérték utolsó útjára.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:					
Cím:	<i>Liliom. Meghalt Surányi Gyula hintáslegény, akiről Molnár Ferenc hőst mintázta</i>				
Forrás:	<i>A Mai Nap</i>				
(Hely)	<i>Bk</i>				
(Idő)	<i>1936</i>	<i>IX</i>	<i>23</i>		
(Köt. v. füz.)					
(Oldal)					
Tárgy					Osztályozás
Hely					<i>92</i>
Idő					<i>Surányi Gyula</i>
Személy					<i>1936</i>
Helyszám					